

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

Governance-Based Administration of School Administrators under Chai Nat
Primary Educational Service Area Office

ภูษิต โคกชู¹, ผศ.ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ²

PHUSIT KHOKCHU¹, asssd.prof.dr.saksit ksattiyasuwan²

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์

E-mail: phusitkhokchu1997@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) study the level of good governance in educational administration by school administrators under the Chai Nat Primary Educational Service Area Office, 2) compare the level of good governance in administration by school administrators under the Chai Nat Primary Educational Service Area Office, categorized by school size, and 3) provide recommendations for good governance in administration by school administrators under the Chai Nat Primary Educational Service Area Office. The sample consisted of 314 primary school teachers under the Chai Nat Primary Educational Service Area Office during the 2024 academic year. The sample size was determined using Taro Yamane's formula (1970: 886–887) and selected by proportional stratified random sampling. The research instrument was a 5–point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t–test. The results of the research were as follows 1. The overall and individual aspects of good governance in administration by school administrators under the Chai Nat Primary Educational Service Area Office were at a high level. 2. For the comparison of good governance in administration Overall School administrators in small schools demonstrated a significantly higher level of good governance compared to those in combined medium and large schools at the 0.05 significance level. By Aspect Significant differences were found in the aspects of the rule of law, transparency, and value for money at the 0.05 significance level, with small schools having a higher average score. No significant differences were found in the aspects of morality, participation, and accountability. 3. Recommendations for Administration For small schools, it is recommended to maintain the existing good administrative standards and continue to develop in

other areas. For medium and large schools, it is recommended to receive special promotion and development in areas that are still lagging, such as developing communication mechanisms to enhance transparency and improving resource management for better value for money.

Keywords: Good Governance Management; Educational institution administrators;

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และข้อเสนอแนะจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2567 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Yamane, 1970: 886-887) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 314 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท อยู่ในระดับ มาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลภาพรวม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่รวมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายด้าน พบว่าด้านหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ในขณะที่ด้านหลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ข้อเสนอแนะในการบริหารงานสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรคงไว้ซึ่งมาตรฐานที่ดีในการบริหารงาน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านอื่นๆ สำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่ ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเป็นพิเศษในด้านที่ยังเป็นรอง เช่น การพัฒนากลไกการสื่อสารเพื่อสร้างความโปร่งใส และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

คำสำคัญ : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองบนฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กล่าวไว้ว่า ระบบการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ครู หลักสูตร สถานศึกษา และกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ ประเด็นสำคัญที่สุดในการปฏิรูประบบการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืนให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า

หลักธรรมาภิบาลเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีคุณภาพมุ่งสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ทำให้เกิดการประหยัทรัพยากร งบประมาณ เพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษา โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจ ดังนั้นรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นองค์ประกอบที่ สำคัญของผู้บริหารในสถานศึกษาทุกระดับที่จะสร้างความ

เข้มแข็ง การใช้หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญของผู้องค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน แต่ต้องอาศัยการปรับตัว และเตรียมความพร้อมของประชาชนและผู้บริหารทุกระดับในการพัฒนาคุณภาพการจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูปโดยการพัฒนาระบบ บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มี ประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้มีการปรับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ให้สามารถบริหาร จัดการตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู และวิชาชีพครูให้เป็น วิชาชีพชั้นสูงที่มี คุณค่า เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม สร้างกลไกการเข้าสู่ตำแหน่งโดยยึดหลัก ธรรมาภิบาลเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา (ศรีพัชรา สิทธิกำจร. 2552)

การขาดหลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดปัญหาซึ่งเริ่มจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีปัญหา จะเห็นได้ว่าปัญหาหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นตัวต้นเหตุและลุกลามไปทุกเรื่อง ปัญหาอยู่ที่ ด้านบริหารงานบุคคลของ อนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีอนุกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการ จัดตั้ง วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคือ ต้องการกระจายอำนาจ ต้องการให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม การศึกษาและรวมไปถึงงานบริหารงานบุคคลด้วย แต่ในระบบของคนไทยและการกระจายอำนาจไม่พร้อม ส่งผลถึงเด็กนักเรียน ถึงระบบการจัดการในสถานศึกษา ทั้งยังกระทบถึงผู้บริหารเพราะระบบนี้ เลือกครู ประเมินผลงานครู การดึงครูจากสถานศึกษาหรือได้ครูไม่ตรงก็มีส่วน ทางกรรณการรับ ผลประโยชน์ซึ่งปัญหาเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลและต้องปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อตรง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับภาคธุรกิจ เอกชน และภาคเอกชนได้อย่างราบรื่น (ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ. 2559: 34)

ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน การทุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดำเนินการภายใต้โครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นเพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญ อันจะส่งผลให้การทุจริตในการปฏิบัติ ราชการของทุกส่วนราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการลดน้อยลง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทได้จัดให้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทออนไลน์โดยผู้ทำแบบประเมินเป็นบุคลากร ทั้งหมดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร บุคลากรครู รวมถึงบุคลากรใน หน่วยงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย ซึ่งจากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA Online) ในปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทได้คะแนน 95.38 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. 2564: 23)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญของสถานศึกษาหาก ผู้บริหารที่มีความรู้แต่ไม่ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารก็ย่อมไม่อาจนำองค์กรสู่จุดมุ่งหมาย แต่ หากผู้บริหารมีทั้งความรู้และธรรมาภิบาลก็ย่อมจะนำองค์กรฝ่าฟันอุปสรรคไปสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จ ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการปฏิบัติงานอันจะเป็น พื้นฐานสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทำให้เกิดการพัฒนา แก้ไขปัญหาความ

ขัดแย้ง ช่วยให้องค์กรสังคม มีความเข้มแข็งในทุกด้าน ลดปัญหาการทุจริตช่วยให้ระบบบริหารของรัฐมีความน่าเชื่อถือ ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลัก ความคุ้มค่า ว่าผู้บริหารมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับใด โดยผล การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์เพื่อนำไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้เป็น แนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเนื้อหาหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความ รับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทปีการศึกษา 2567 จำนวน 125 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2567 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามสถานภาพและเทียบสัดส่วนจากประชากรตามขนาดของโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane. 1970: 886-887) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษา จำนวน 95 โรงเรียนและครู 312 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ขอบเขตด้านเวลา

ปีการศึกษา 2567

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) ได้กล่าวถึง แนวคิด ธรรมาภิบาลในประเทศไทยว่า ผลจากวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ได้ส่งผลกระทบเชิงลบต่อทุก ภาคส่วนของสังคม โดยสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่ง เกิดจากการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชนที่มีความบกพร่องและขาดประสิทธิภาพรวมถึงการกระทำผิดทุจริตและขาด จริยธรรม ทำให้ทุกฝ่ายในสังคมหันมาให้ความสนใจเรื่องธรรมาภิบาลมากขึ้น

รัชยา ภักดีจิตต์ (2555) ได้กล่าวไว้ แนวคิดธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของการปกครองการบริหารภาครัฐการพัฒนา เศรษฐกิจการให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาซึ่งเกี่ยวข้องกับภาคสาธารณะ

สรุปได้ว่าหลักธรรมาภิบาล (Good governance) เป็นแนวคิดในการ ปฏิบัติงานหรือการบริหารงาน ที่ส่งผลให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพ ซึ่งมุ่งเน้นให้การปฏิบัติและการบริหารงานเกิดความเป็นธรรม มีความสุจริต มีความโปร่งใส มีความ รับผิดชอบและมีความคุ้มค่า รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และยังช่วยในการจัดระเบียบให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและตั้งอยู่ บนความถูกต้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

สมิตติ ม่วงศ์ (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกด้านที่เกิดจากบุคลากร หลาย ๆ คน ร่วมมือกันบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัย วิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง

รัชดา ธรรมเจริญ (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดการ และการควบคุมงานทุกอย่างภายในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุ ตามเป้าหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พัฒนาศักยภาพนักเรียนมีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี เพื่อออกสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันดำเนินงานโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินกิจกรรมภายใต้การนำของผู้บริหารโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

สุภาพร คำสำแดง (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมุ่งให้มีการใช้กฎระเบียบอย่างเป็นธรรม มีความยึดมั่นใน ความถูกต้องเน้นความโปร่งใสในการปฏิบัติงานสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถตรวจสอบได้มีเหตุผล มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่บุคคลภายนอก บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึง ข้อมูลได้อย่างสะดวกและมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ พร้อมยอมรับผลการกระทำของตน บริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุ

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ และ 6. หลักความคุ้มค่า

ถวิล อรัญเวศ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการดำเนินงาน ของสถานศึกษา มี 6 หลักดังนี้ 1. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือ ว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่การปฏิบัติตามอำเภอใจ 2. หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นใน ความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัยประกอบอาชีพสุจริต 3. หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ประชาชนหรือผู้ปกครอง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย มีกระบวนการที่ทำให้ประชาชนหรือผู้ปกครอง นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีการตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจนของการดำเนินงาน 4. หลักความ มีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้โอกาสบุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหาร จัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ 5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การตระหนักในสิทธิและ หน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสีย จากกระทำของตนเอง และ 6. หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การนำหลัก ธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่จะทำให้ การตัดสินใจ การวางแผนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการได้แก่ 1. หลักนิติธรรม คือ การดำเนินงานโดยยึดระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับและข้อตกลง ต่าง ๆ ในการ ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนว ปฏิบัติของทางราชการ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล รวมถึง การใช้อำนาจในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพและคุณธรรม 2. หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย คำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีศีลธรรมและจริยธรรม จนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม หอสมุด มหาวิทยาลัยมหาดไทย 3. หลักความโปร่งใส คือ การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา มีการตัดสินใจ ที่โปร่งใสเป็นไปโดยเปิดเผย ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนปรับปรุงระบบการทำงานให้มีความโปร่งใส และชี้แจงได้เมื่อมี ข้อสงสัย มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาต่อสาธารณะชนให้ได้ รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ประชาชนหรือผู้ปกครองสามารถ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย 4. หลักการมีส่วนร่วม คือ การ บริหารงานแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน การกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีการทำงานเป็นทีม รวมถึงการตรวจสอบ ผลการ ปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย 5. หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน มี ความสำนึกใน ความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการทำงานรวมถึงการใส่ใจปัญหาของ หน่วยงานและมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา กล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำหรือการ ตัดสินใจของตนเอง และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และ 6. หลักความคุ้มค่า คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้คุ้มค่า มีความ ประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการรักษา และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้มีความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check – List) ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Seale) 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชฎาภคย์ เสนอต่อผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา ตามขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา

2. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและที่แจกแบบสอบถามให้ไป

3. ผู้วิจัยติดตามและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และศึกษาจากสถานศึกษา จังหวัดชัยนาท หลังจากแจกแบบสอบถามไปแล้วหนึ่งสัปดาห์

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาจัดระบบข้อมูลลงรหัส จำนวน 312 ฉบับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนที่ 1 ได้แก่ ขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน คำนวณหาค่าทางสถิติ โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายข้อและรายด้านทั้ง 6 ด้าน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปล ความหมายของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (ธานินทร์ ศิลป์จารุ 2563: 75)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกขนาดของสถานศึกษาโดยการทดสอบสมมติฐานว่า “ขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทต่างกัน” วิเคราะห์โดยใช้ One-Way ANOVA

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาล	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนโรงเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. หลักนิติธรรม	เล็ก	68	4.35	0.6	มาก
	กลาง-ใหญ่	28	4.15	0.68	มาก
2. หลักคุณธรรม	เล็ก	68	4.5	0.55	มากที่สุด
	กลาง-ใหญ่	28	4.35	0.62	มาก
3. หลักความโปร่งใส	เล็ก	68	4.15	0.68	มาก
	กลาง-ใหญ่	28	3.9	0.73	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	เล็ก	68	3.95	0.75	มาก
	กลาง-ใหญ่	28	3.75	0.82	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	เล็ก	68	4.25	0.63	มาก
	กลาง-ใหญ่	28	4.05	0.7	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	เล็ก	68	4.05	0.7	มาก
	กลาง-ใหญ่	28	3.8	0.78	มาก
ภาพรวม	เล็ก	68	4.21	0.64	มาก
	กลาง-ใหญ่	28	4	0.72	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง-ใหญ่โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยภาพรวมสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$, S.D.= 0.72) สถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่มีค่าเฉลี่ยภาพรวมต่ำกว่าเล็กน้อย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.72) ซึ่งบ่งชี้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็กมีแนวโน้มการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา หลักคุณธรรม สถานศึกษาขนาดเล็กมีการบริหารงานในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.55) เมื่อเทียบกับขนาดกลาง-ใหญ่ ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.62) รองลงมา คือ หลักนิติธรรมทั้งสองกลุ่มขนาดมีการบริหารงานในระดับมากโดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.60) เมื่อเทียบกับขนาดกลาง-ใหญ่ ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.68) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ทั้งสองกลุ่มขนาดมีการบริหารงานในระดับมากโดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ($\bar{x} = 3.95$, S.D.= 0.75) เมื่อเทียบกับขนาดกลาง-ใหญ่ ($\bar{x} = 3.75$, S.D.= 0.82)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t-value	Sig. (2-tailed)
ขนาดเล็ก	68	4.28	0.65	2.51*	0.014
ขนาดกลาง-ใหญ่รวมกัน	28	4.05	0.72		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา การทดสอบค่าที (Independent Samples t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า โดยรวมค่า Sig. ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ .014 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ Sig = 0.05 แสดงว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย จะเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมสูงกว่า ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.65) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่รวมกัน ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.72) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยแต่ละประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่รวมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจและสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าขนาดองค์กรมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการธรรมาภิบาล โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมักมีความคล่องตัวและโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน ทำให้การบริหารจัดการโปร่งใสและยึดหลักเกณฑ์ได้ง่ายกว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ คงเอียด (2559) ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2" ผลของการวิจัยพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากมีโครงสร้างองค์กรที่ไม่ซับซ้อน การสื่อสารภายในทำได้ง่ายกว่า และการตัดสินใจสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเอื้อต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับงานวิจัยของปรามิทธิ์ บุญเลี้ยง (2561) ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1" ผลของการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านขนาดของสถานศึกษามีผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการ โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมักมีความสัมพันธ์เชิงบุคคลที่ใกล้ชิด ทำให้การกำกับดูแลและการตรวจสอบเป็นไปได้ง่ายกว่า

2. เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ผู้บริหาร

สถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่รวมกันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าขนาดขององค์กรมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการธรรมาภิบาลสถานศึกษาขนาดเล็กมีโครงสร้างองค์กรที่กระชับและไม่ซับซ้อน จำนวนบุคลากรและนักเรียนที่น้อยกว่าทำให้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงและดูแลได้อย่างทั่วถึง การสื่อสารภายในองค์กรเป็นไปอย่างรวดเร็ว การตัดสินใจสามารถทำได้อย่างกระชับและสอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การที่ชุมชนมีความใกล้ชิดกับโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่า อาจทำให้เกิดการตรวจสอบจากภายนอกโดยธรรมชาติ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้บริหารต้องดำรงไว้ซึ่งหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดงานวิจัยที่สอดคล้องสมศักดิ์ คงเอียด (2559) ในวิทยานิพนธ์เรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากมีโครงสร้างองค์กรที่ไม่ซับซ้อน การสื่อสารภายในทำได้ง่ายกว่า และการตัดสินใจสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเอื้อต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและงานวิจัยที่สอดคล้องของปรามิทย์ บุญเลี้ยง (2561) ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ระบุว่าปัจจัยด้านขนาดของสถานศึกษามีผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการ โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมักมีความสัมพันธ์เชิงบุคคลที่ใกล้ชิด ทำให้การกำกับดูแลและการตรวจสอบเป็นไปได้ง่ายกว่า

3. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทตามขนาดสถานศึกษาผลการอภิปรายมีนัยยะสำคัญต่อการวางแผนนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ดังนี้สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กควรส่งเสริมและรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีอยู่แล้ว โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอสำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่ควรได้รับการสนับสนุนและพัฒนาเป็นพิเศษในด้านที่ยังเป็นรอง เช่น การพัฒนาการกำกับดูแลภายในให้มีประสิทธิภาพ การสร้างช่องทางการสื่อสารและเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อยกระดับธรรมาภิบาลโดยรวมให้ดียิ่งขึ้นการทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างขนาดของสถานศึกษา จะช่วยให้สำนักงานเขตฯ สามารถวางแผนการพัฒนาได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืนต่อไป

สรุปผล

1. ผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง-ใหญ่โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยภาพรวมสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$, S.D.= 0.72) สถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่มีค่าเฉลี่ยภาพรวมต่ำกว่าเล็กน้อย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.72) ซึ่งบ่งชี้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็กมีแนวโน้มการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา หลักคุณธรรม สถานศึกษาขนาดเล็กมีการบริหารงานในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.55) เมื่อเทียบกับขนาดกลาง-ใหญ่ ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.62) รองลงมา คือ หลักนิติธรรมทั้งสองกลุ่มขนาดมีการบริหารงานในระดับมากโดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.60) เมื่อเทียบกับขนาดกลาง-ใหญ่ ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.68) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ทั้งสองกลุ่มขนาดมีการบริหารงานในระดับมากโดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ($\bar{x} = 3.95$, S.D.= 0.75) เมื่อเทียบกับขนาดกลาง-ใหญ่ ($\bar{x} = 3.75$, S.D.= 0.82)

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา การทดสอบค่าที (Independent Samples t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า โดยรวมค่า Sig. ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ .014 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ Sig = 0.05 แสดงว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย จะเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมสูงกว่า ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.65) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่รวมกัน ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.72) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทตามขนาดสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านหลักนิเทศธรรมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารควรคงไว้ซึ่งการกำกับดูแลที่ใกล้ชิดและส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอย่างสม่ำเสมอ โดยอาจจัดทำคู่มือหรือเอกสารสรุปที่เข้าใจง่าย เพื่อให้มั่นใจว่าการปฏิบัติงานทุกอย่างเป็นไปตามหลักเกณฑ์อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานสำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่ ผู้บริหารควรพัฒนา กลไกการสื่อสารและกำกับดูแล ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาจจัดทำช่องทางออนไลน์สำหรับเผยแพร่และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ รวมถึงมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนงานกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงานของบุคลากรจำนวนมาก

2. ด้านหลักคุณธรรมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กผู้บริหารควรเป็น แบบอย่างที่ดีอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและความเมตตาต่อกันในหมู่บุคลากร ค่านิยมร่วมกัน

3. ด้านหลักความโปร่งใสสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กผู้บริหารควร เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและงบประมาณต่อบุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อรักษาและเสริมสร้างความเชื่อมั่นที่มีอยู่แล้ว สำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูล ที่เข้าถึงง่ายและเป็นปัจจุบันมากขึ้น

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กผู้บริหารควร จัดเวทีที่เปิดกว้างและสะดวก ให้บุคลากรและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจในประเด็นสำคัญของสถานศึกษา

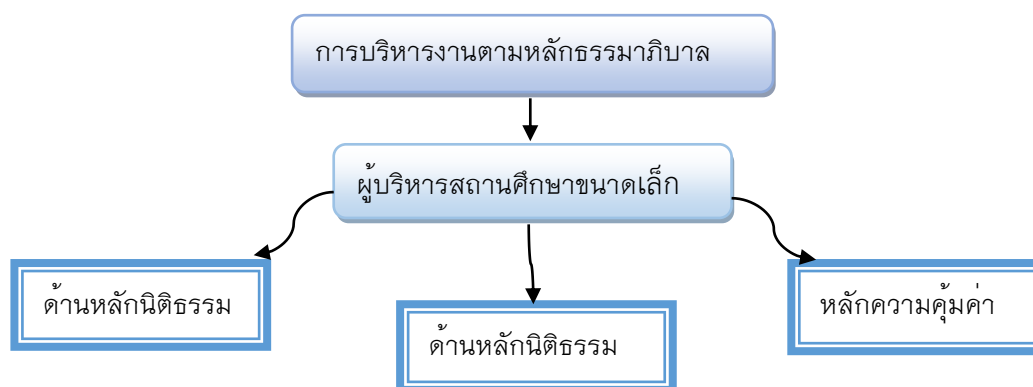
5. ด้านหลักความรับผิดชอบสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้าง ความตระหนัก และปลูกฝังจิตสำนึก ของความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของตนเองและของสถานศึกษาให้แก่บุคลากรทุกคนอย่างต่อเนื่องสำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่ ผู้บริหารควรกำหนด เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน ในแต่ละส่วนงาน พร้อมทั้งมอบหมายความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่แต่ละบุคคลและแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและสามารถตรวจสอบผลงานได้อย่างเป็นระบบ

6. ด้านหลักความค้ำค่าสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารควรคงไว้ซึ่งการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรอบคอบ และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประหยัดอย่างต่อเนื่องสำหรับสถานศึกษาขนาดกลาง-ใหญ่ ผู้บริหารควร ทบทวนและปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน ที่ไม่จำเป็นหรือซับซ้อน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อลดการใช้ทรัพยากรในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงลึกที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอาจพิจารณาปัจจัยด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากขนาดของสถานศึกษา
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ให้สามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณภาพการจัดการศึกษา หรือความพึงพอใจของบุคลากร

องค์ความรู้ใหม่

จากโมเดลดังกล่าวทำให้ทราบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความค้ำค่า

References

- McMillan, Leah K. (2007). **A misguided curriculum: Decentralized education policy in Ghana's primary school system.** M.A., Saint Mary's University (Canada).
- ศรีพัชรา ลิขิตกักร แก้วพิจิตร. (2552). การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน. **วารสารVeridian E-Journal.** 2(1) (August 2009).155-174.
- ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ . (2559). **ครูใหญ่-ปฏิรูปศึกษา.** ค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2564 จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=45240&Key= news_research

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี (Good governance rating)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.
- รัชยา ภักดีจิตต์. (2555). **ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน**. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. (2557). **การสร้างระบบบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. ค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.dmr.go.th/download/10.pdf>
- สมคิด มawangศ์. (2554). **การศึกษากิจการบ้านตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด**.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจันทบุรี.
- สุภาพร คำลำแดง. (2556). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถวิล อรัญเวศ. (2557). **นักบริหารมืออาชีพในยุคเขตพื้นที่การศึกษา**. วารสารการศึกษาไทย. 2(27). 112-21